

TEISMŲ PRAKTIKOS APŽVALGA DĖL PIRKIMO OBJEKTO TECHNINĖS SPECIFIKACIJOS RENGIMO IR JOS VERTINIMO

2010 M.

Leidyba finansuojama iš 2007 – 2013 m. ES
struktūrinės paramos techninės pagalbos lėšų

MOKSLAS • EKONOMIKA • SĄNGLAUDA

EUROPOS SĄJUNGA
EUROPOS SOCIALINIS FONDAS

Kuriame Lietuvos ateitį

TEISMŲ PRAKTIKOS APŽVALGA DĖL PIRKIMO OBJEKTO TECHNINĖS SPECIFIKACIJOS RENGIMO IR JOS VERTINIMO

Skirta projektų vykdytojams (ar partneriams), esantiems perkančiosiomis organizacijomis pagal Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 4 straipsnį, įgyvendinantiems projektus pagal 2007-2013 m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategiją.

Apžvalgą parengė:

Europos socialinio fondo agentūros
Teisės ir viešųjų pirkimų skyriaus
Vedėjo pavaduotoja
Jurgita Šidlauskaitė

Teisės ir viešųjų pirkimų skyriaus
Viešųjų pirkimų vadovai:
Jurgita Vitkauskienė
Justė Pinaitytė
Justinas Brimeris

TURINYS

1. Įvadas	2
2. Bendra informacija dėl techninės pirkimo objekto specifikacijos rengimo (VPĮ 25 str. 1 d.)	3
3. Konkurencijos užtikrinimas ir tiekėjų nediskriminavimas rengiant techninę specifikaciją (VPĮ 25 str. 2d)	4
4. Techninės specifikacijos parengimo būdų (jų derinio) pasirinkimas ir taikymas (VPĮ 25 str. 3, 4, 5 ir 7 d.)	5
5. Techninėje specifikacijoje numatyti aplinkosauginiai reikalavimai (VPĮ 25 str. 6 d.)	8
6. Lygiaverčių pirkimo objektų priimtumas (VPĮ 25 str. 8 d.)	9
7. Pirkimo sutarties vykdymas (VPĮ 18 str. 8 d.)	10
8. Tikslūs, aiškūs be dviprasmybių parengti pirkimo dokumentai (techninė specifikacija) (VPĮ 24 str. 7 d.)	11
9. Pasiūlymų atmetimas, kai jie neatitinka pirkimo dokumentuose (techninėje specifikacijoje) nustatytų reikalavimų (VPĮ 39 str. 2 d. 2 p.)	12

ĮVADAS

Europos socialinio fondo agentūra, plėtodama savo metodinės pagalbos bei konsultacijų teikimą, parengė antrąją metodinę medžiagą, kuria siekia padėti projektų vykdytojams (ar partneriams), esantiems perkančiosiomis organizacijomis pagal Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (toliau – VPĮ) 4 straipsnį, tinkamai vykdyti viešuosius pirkimus, sklandžiai ir efektyviai įgyvendinant projektus pagal 2007-2013 m. Europos Sąjungos (toliau – ES) struktūrinės paramos panaudojimo strategiją. Ši rekomendacinė metodinė medžiaga parengta vadovaujantis Europos Teisingumo Teismo bei nacionalinių teismų formuojama praktika, todėl ji padės perkančiajai organizacijai tinkamai taikyti VPĮ teisinio reglamentavimo aspektus dėl techninės specifikacijos reikalavimų bei jų atitikties vertinimo.

Perkančioji organizacija, siekdama įsigyti reikiamų prekių, paslaugų ar darbų, privalo vadovautis VPĮ nuostatomis. Visų pirma, perkančioji organizacija VPĮ 3 straipsnio nuostatomis yra įpareigota laikytis pagrindinių viešųjų pirkimų principų (lygiateisiškumo, nediskriminavimo, abipusio pripažinimo, proporcingumo ir skaidrumo) bei pasiekti pirkimų tikslą – vadovaujantis VPĮ reikalavimais sudaryti pirkimo sutartį, leidžiančią įsigyti perkančiajai organizacijai <...> reikalingų prekių, paslaugų ar darbų, racionaliai naudojant tam skirtas lėšas. Be pagrindinių viešųjų pirkimų principų įgyvendinimo užtikrinimo perkančioji organizacija turi laikytis visų VPĮ nustatytų reikalavimų. Taigi, perkančioji organizacija, siekdama vykdyti pirkimo procedūras, privalo aiškiai ir tinkamai suprasti jai VPĮ keliamus reikalavimus tiek pirkimo dokumentų rengimo, tiek pirkimo vykdymo stadijose. Pažymėtina, kad pirkimo dokumentų rengimo stadija yra itin svarbi ir daugeliu atvejų apsprendžianti pirkimo rezultatus, todėl perkančioji organizacija turi itin kruopščiai ir atsakingai parengti pirkimo dokumentus. Atkreiptinas dėmesys, kad vienas esminių tinkamų pirkimo dokumentų parengimo kriterijų – tikslūs, aiškūs, proporcingi ir pagrįsti techninės specifikacijos reikalavimai.

BENDRA INFORMACIJA DĖL TECHNINĖS PIRKIMO OBJEKTO SPECIFIKACIJOS RENGIMO (VPĮ 25 STR. 1 D.)

VPĮ 25 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad perkamų prekių, paslaugų ar darbų savybės yra apibūdinamos pirkimo dokumentuose pateikiamoje techninėje specifikacijoje. Be VPĮ nurodytų techninės specifikacijos rengimo sąlygų, reikalavimai techninei specifikacijai plėtojami Lietuvos nacionalinių teismų bei Europos Teisingumo Teismo praktikoje.

Reikalavimai pirkimo objektui turi būti suformuluoti taip, kad visiems dalyviams būtų sudarytos vienodos sąlygos ir nebūtų ribojama konkurencija. Pirkimo dokumentai (įskaitant ir technines specifikacijas) turi būti tikslūs, aiškūs, be dviprasmybių, kad tiekėjai galėtų pateikti pasiūlymus, o perkančioji organizacija nupirkti tai, ko reikia (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senato apžvalga Nr. 31*).

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2005 m. gruodžio 13 d. byloje Nr. 3K-3-580/2005 nurodė, kad techninė specifikacija apibūdina perkamų prekių, paslaugų ar darbų savybes. Jos nustatomos nurodant standartą, techninį reglamentą ar normatyvą arba nurodant pirkimo objekto funkcines savybes ar apibūdinant norimą rezultatą. Šios savybės reikalavimai turi būti tikslūs ir aiškūs. Jeigu specifikacija buvo parengta tinkamai, tai perkančioji organizacija privalo atmesti pasiūlymus, kuriuose siūlomos prekės, paslaugos ar darbai neatitinka techninės specifikacijos. Taip pat teismas pažymėjo, jog pirkimo dokumentuose pateiktųjų sąlygų neapibrėžtumai ar neaiškumai esant ginčui turi būti traktuojami pagal imperatyviąsias įstatymo nuostatas, o viešųjų pirkimų dalyviai turi orientotis į tai, kad pagal jas bus išaiškintos pirkimų sąlygos, ir privalo elgtis pagal imperatyvius įstatymo nuostatų nurodymus.

Paminėtina Europos Teisingumo Teismo byla, kurioje išplėtotas techninės specifikacijos apibūdinimo klausimas. Europos Teisingumo Teismas nurodo, kad techninė specifikacija yra apibrėžiama kaip „techniniai reikalavimai, nustatantys darbų, medžiagų, prekių tiekimo arba paslaugos ypatumus, leidžiantys objektyviai apibūdinti viso numatomo darbo, prekių tiekimo arba paslaugos teikimo charakteristikas taip, kad šis apibūdinimas leistų objektyviai atspindėti bet kurią perkamo darbo, prekių, arba paslaugos dalį, parodant jos tinkamumą tam panaudojimui, kurio siekia sutartį sudarantis ūkio subjektas“. Techninėje specifikacijoje turi būti tiksliai, aiškiai ir nedviprasmiškai apibrėžtas sutarties objektas, nes tai leidžia suinteresuotiems tiekėjams nuspręsti, ar teikti pasiūlymą, o sutartį sudarančioms perkančiosioms organizacijoms, atsižvelgiant į savo poreikius, - įvertinti pateiktus pasiūlymus (*Byla C-174/03 Impresa Portuale di Cagliari Srl v. Tirrenia di Navigazione SpA*).

Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos Aukščiausiasis Teismas pažymėjo, jog VPĮ numatytas viešųjų pirkimų tikslas reiškia reikalavimą atsižvelgti ne tik į siūlomos prekės kainą, bet ir į jos kokybę, ir į tai, kad jos būtų tinkamos ir galimos naudoti pagal paskirtį bei atitiktų kitus įstatymų reikalavimus (*2004 m. lapkričio 3 d. byla Nr. 3K-3-597/2004*). Taigi, įsigyjant perkamą objektą, pirkimo kaina yra ne vienintelis svarbus faktorius, kurį turi įvertinti perkančioji organizacija, tačiau privalo būti rasta protinga pusiausvyra tarp kainos ir būtinos perkamo objekto kokybės. Išskirtiniais atvejais, pavyzdžiui įsigyjant gyvybiškai reikalingas medicinos priemones ir atsižvelgiant į tai, jog žmogaus gyvybė yra svarbiausia vertybė, viešasis interesas reikalauja užtikrinti maksimalią įsigyjamų priemonių kokybę bei pirkti praktikoje patikrintas veiksmingas priemones (*2008 m. rugpjūčio 26 d. byla Nr. 2A-432/2008*). Tai suponuoja itin didelę techninės specifikacijos svarbą bei reikšmę, kadangi, viena vertus, tinkamas techninės specifikacijos parengimas sudaro prielaidas perkančiajai organizacijai įsigyti būtent tai, kas jai yra reikalinga, kita vertus, tai yra viena iš svarių prielaidų tinkamai įgyvendinti pagrindinius viešųjų pirkimų principus.

Nustatant techninės specifikacijos reikalavimus taip pat itin svarbu tinkamai juos atriboti nuo pirkimo dokumentuose keliamų kvalifikacijos reikalavimų tiekėjams. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas nurodė, kad ribos tarp kvalifikacijos reikalavimų ir techninės specifikacijos įtvirtintos VPĮ 3 priedėlyje „Kai kurių techninių specifikacijų apibrėžimas“, kuriame perkeltas 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/18/EB dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo VI priedas, kurio 2 punkte nustatyta, kad prekių ar paslaugų pirkimo atveju techninė specifikacija – tai pirkimo dokumentu nustatyti produktui ar paslaugai apibūdinti reikalingi duomenys, tokie, kaip kokybės lygio, poveikio aplinkai rodiklių, visų reikalavimų (taip pat ir galimybės naudotis neįgaliesiems) ir jų atitikties įvertinimo atlikimo, eksploatacinių savybių, produkto vartojimo (naudojimo), arba duo-

menys, apimantys produktui taikytinus reikalavimus, būtent: pavadinimas, kuriuo produktas parduodamas, terminologija, simboliai, bandymai ir bandymų metodai, pakavimas, žymėjimas ir ženklavimas, vartojimo (naudojimo) instrukcijos, gamybos procesai ir metodai, ir atitikties įvertinimo tvarka (2009 m. liepos 31 d. byla Nr. 3K-3-323/2009).

Rengiant techninės specifikacijos reikalavimus, perkančiajai organizacijai svarbu suvokti viešųjų pirkimų tikslą bei VPĮ paskirtį. Perkančioji organizacija viešuoju pirkimu turi siekti įsigyti prekes, paslaugas ar darbus, o ne atvirkščiai – juos parduoti. Lietuvos apeliacinis teismas konstatavo, kad pirkimo sąlygose numatytas įpareigojimas konkurso nugalėtojui nupirkti trečiajam asmeniui priklausančią įrangą prieštarauja VPĮ nustatytiems tikslams, kadangi pagal VPĮ perkamos paslaugos ar prekės, o ne parduodamos. Be to, dalyvavimas pirkime negali būti sąlygojamas pareiga nupirkti turtą iš trečiojo asmens (2008 m. sausio 18 d. byla Nr. 2A-34/2008).

KONKURENCIJOS UŽTIKRINIMAS IR TIEKĖJŲ NEDISKRIMINAVIMAS RENGiant TECHNINĘ SPECIFIKACIJĄ (VPĮ 25 STR. 2D)

Rengiant techninės specifikacijos reikalavimus, privalo būti užtikrinta konkurencija ir negali būti diskriminuojami tiekėjai (VPĮ 25. str. 2 d.). Šiuo atžvilgiu labai svarbu, kad perkančioji organizacija nustatytų tik tokius reikalavimus, kurie būtų pagrįsti ir būtini, siekiant įsigyti reikiamą perkamą objektą. Prieš pradėdama vykdyti viešąjį pirkimą, perkančioji organizacija turi atlikti savo poreikių analizę bei tam tikrą rinkos analizę, kad įsigytų tai, kas reikalinga ir tokios kokybės, kuri yra būtina. Perkančioji organizacija negali nustatyti tokių techninės specifikacijos reikalavimų, kurie nepagrįstai suteiktų galimybes dalyvauti pirkime tik konkrečiam tiekėjui ar tiekėjams, ribojant kitų potencialių tiekėjų dalyvavimą. Turi būti sudarytos vienodos galimybės pirkime dalyvauti visiems tiekėjams, galintiems pasiūlyti reikiamos kokybės perkamą objektą. Taigi šių dviejų analizių kokybiškas atlikimas suponuoja galimybes sėkmingai įvykdyti viešąjį pirkimą, tinkamai užtikrinant pagrindinių viešųjų pirkimų principų įgyvendinimą bei viešųjų pirkimų tikslo pasiekimą.

Tais atvejais, kai perkančiajai organizacijai būtina nustatyti išskirtinius, specifinius reikalavimus perkamam objektui, jie yra teisėti tik tais atvejais, kai jie yra pagrįsti. Lietuvos apeliacinis teismas byloje, kurioje buvo spręstas ginčas dėl perkančiosios organizacijos paskelbto supaprastinto atviro konkurso dėl infekuotų medicininių atliekų nuklenksminimo mikrobangomis sistemai pirkti techninės specifikacijos reikalavimų pagrįstumo, nurodė, kad tiekėjo pasiūlymas buvo atmestas, nes neatitiko konkurso sąlygose nustatytų techninių reikalavimų – ne toks sistemos veikimo principas, dezinfekcijos kameros matmenys ir gabaritiniai matmenys. Tuo tarpu tiekėjas teigė, kad pirkimo sąlygų reikalavimas, jog įranga turi nuklenksminti infekuotas atliekas aukšto dažnio bangomis (mikrobangomis), be garo, slėgio ir frakcionuoto vakuumo panaudojimo yra nepagrįstas ir neįvykdomas nė vienoje iki šiol žinomoje mikrobanginėje nuklenksminimo sistemoje. Lietuvos apeliacinis teismas pažymėjo, kad toks pirkimo objekto funkcinis reikalavimas nėra tikslus, nesudaro galimybės tiekėjams parengti tinkamą pasiūlymą, neužtikrina konkurencijos ir diskriminuoja tiekėjus, taip pat sudaro palankesnes sąlygas tam tikroms įmonėms. Pirkimo objektui keliamas dezinfekcijos kameros matmenų reikalavimas, neatspindi įrenginio našumo, juo neapibūdinamas nei pirkimo objekto norimas rezultatas, nei funkcinis reikalavimas. Todėl tokie pirkimo objektui keliami reikalavimai pažeidžia VPĮ 25 straipsnio 2, 3 ir 8 dalių nuostatas bei 3 straipsnyje įtvirtintus pirkimo lygiateisiškumo, nediskriminavimo bei skaidrumo principus. Teismas konstatavo, kad, jeigu perkančioji organizacija nustato specifinius reikalavimus, jie pateisinami tik tokiu atveju, kai pateikiamas įtikinamas tokių reikalavimų nustatymo pagrindimas. Šios bylos ginčo atveju, pagrindžiant pirkimo objekto įrenginio gabaritinių matmenų ir dezinfekcinės kameros matmenų reikalavimo tikslingumą, perkančioji organizacija privalėjo patikimai ir įtikinamai įrodyti šio reikalavimo ir konkurso dalyvio gebėjimo jį įvykdyti priešastinį ryšį (2008 m. kovo 12 d. byla Nr. 2A-200/2008).

Perkančioji organizacija, siekdama tinkamai įvykdyti viešąjį pirkimą, privalo atidžiai ir atsakingai parengti techninę specifikaciją ir, siekdama nustatyti būtinus, pagrįstus ir tiekėjų nediskriminuojančius reikalavimus, privalo visada įvertinti, kaip ir kiek konkretus reikalavimas apriboja konkurenciją ir, ar toks apribojimas yra pagrįstas. Lietuvos apeliacinis teismas byloje, kurioje buvo spręstas ginčas dėl perkančiosios organizacijos vykdyto lengvųjų automobilių tiekimo, nustatė, kad laimėtojo pasiūlymas

neatitiko pirkimo dokumentuose numatyto reikalavimo lengvajam automobiliui turėti padidintą važumą, todėl jis privalėjo būti atmestas. Taip pat teismas konstatavo, kad pirkimo sąlygų reikalavimas dėl bendros automobilio garantijos ribojo konkurenciją, nes 5 metų garantiją automobiliams teikia tik korėjietiški automobilių gamintojai. Teisėjų kolegijos ištirtų įrodymų pagrindu teigiama, kad konkurso sąlygos buvo rengiamos išimtinai vieno konkurso dalyvio teikiamam pirkimo pasiūlymui užtikrinti - reikalavimai automobilio eksploatacijos garantiniam laikotarpiui pažeidžia VPĮ 3 straipsnio 1 dalyje nustatytus principus, riboja sąžiningą konkurenciją. Patvirtinta, kad 5 metų garantiją automobiliams teikia tik korėjietiški automobilių gamintojai, o toks reikalavimas automatiškai eliminuoja daugelio kitų gamintojų dalyvavimą pirkime (2010 m. vasario 8 d. byla Nr. 2A-57/2010).

TECHNINĖS SPECIFIKACIJOS PARENGIMO BŪDŲ (JŲ DERINIO) PASIRINKIMAS IR TAIKYMAS (VPĮ 25 STR. 3, 4, 5 IR 7 D.)

Perkančioji organizacija, apibūdinama perkamą objektą techninėje specifikacijoje, gali pasirinkti jai labiausiai tinkantį ir geriausiai perkamą objektą apibūdinantį būdą. VPĮ nustatyti šie techninės specifikacijos apibūdinimo būdai: standartai (arba tam tikras nacionalinis, Europos Sąjungos, tarptautinis ar kitoks standartas, ar bendroji techninė specifikacija), techniniai liudijimai ar bendrosios techninės specifikacijos; norimas rezultatas arba funkciniai reikalavimai; šių būdų derinys arba vieno iš šių būdų nurodymas pagrindiniu, o kito – kaip pirmojo būdo atitikties priemone. Tačiau visais atvejais perkančioji organizacija pirkimo objektą turi apibūdinti taip, kad būtų išvengta tiesioginės nuorodos į konkretų modelį, prekės ženklą, patentą, kilmę ir t.t. (Byla Nr. C-359/93, *Komisija v. Nyderlandus*).

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas Senato apžvalgoje Nr. 31 apibendrina Europos Teisingumo Teismo bylą Nr. C-359/93, kurioje buvo nustatyta, kad perkančiosioms organizacijoms leidžiama nurodyti kai kuriuos tikslus pirkimo objektą kvalifikuojančius kriterijus, jei ji taip pat nurodo, kad pripažįstami analogiški arba ekvivalentiški (lygiaverčiai) objektai. Taip perkančioji organizacija yra įpareigojama rinktis iš visų galimų tam tikrus funkcinis reikalavimus atitinkančių pirkimo objektų. Galima situacija, kai, net ir nesant tokios nuorodos, nebus pažeidimo, su sąlyga, kad tam tikras kriterijus bus suprantamas ne tik kaip prekės ženklas, bet ir kaip bendrojo pobūdžio kriterijus, apibūdinantis visą produktų rūšį arba tipą. Vis dėlto konkretaus prekės apibūdinančio kriterijaus (pvz., modelio, prekės ženklo, patento) naudojimas yra išimtinis ir turi būti pateisinamas sutarties dalyko specifika (*Direktyvos 2004/18 23 straipsnis*).

Taigi VPĮ įpareigoja, vykdant viešąjį pirkimą, pirkimo sąlygose nustatyti, kad perkančiajai organizacijai bus priimtini ir lygiaverčiai pirkimo objektai. Tuo tarpu tiekėjas, siūlantis lygiavertį pirkimo objektą, turi pateikti perkančiajai organizacijai priimtinius tai patvirtinančius įrodymus apie lygiavertiškumą. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas nurodė, kad tokios priemonės galėtų būti įvairūs kokybę liudijantys dokumentai, mokslinės išvados ir pan. (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senato apžvalga Nr. 31*). Lietuvos apeliacinis teismas 2006 m. lapkričio 7 d. byloje Nr. 2A-383/2006, kurioje vyko ginčas dėl perkančiosios organizacijos vykdyto medicininio mikroautobuso pirkimo sąlygų teisėtumo, nurodė, kad tiekėjo pateiktas pasiūlymas buvo atmestas kaip neatitinkantis pirkimo sąlygose nurodyto techninio reikalavimo, jog stacionarus atsiurbimo įrenginys turi būti integruotas į medicininius baldus. Perkančioji organizacija nurodė, jog tiekėjo pasiūlyto atsiurbimo įrenginio gamintojo aprašyme nurodyta, kad šis prietaisas yra nešiojamas. Tiekėjas taip pat pažymėjo, kad perkančiajai organizacijai buvo pateiktas bendrovės, parduodančios Lietuvoje minėtus įrenginius, bei gamintojo paaiškinimai, jog siūlomas atsiurbimo aparatas gali būti integruojamas į medicininius baldus perkančiosios organizacijos nurodytoje vietoje greitosios pagalbos automobilyje. Tiekėjas taip pat nurodė, jog reikalavimas, kad atsiurbimo įrenginys turi būti stacionarus, dirbtinai riboja konkurenciją ir diskriminuoja tiekėjus, sudaro nevienodas diskriminacines sąlygas, kadangi tai maksimaliai riboja potencialių konkurso dalyvių skaičių. Lietuvos apeliacinis teismas konstatavo, jog tiekėjas nei pasiūlymo pateikimo metu, nei vėliau nepateikė paaiškinimų, kaip nešiojamas įrenginys bus įmontuotas į automobilio medicininius baldus, taip pat tiekėjas nepateikė duomenų, jog įmontuotas į medicininius baldus įrenginys tinkamai ir patikimai funkcionuos. Todėl Teisėjų kolegija padarė išvadą, jog tiekėjas neįrodė, kad jo pasiūlymas yra lygiavertis ir atitinka techninėje specifikacijoje keliamus reikalavimus perkamam objektui. Lietuvos apeliacinis teismas taip pat pažymėjo, jog tiekėjas nepagrįstai teigia, kad techninė specifikacija neužtikrina konkurencijos

bei diskriminuoja tiekėjus, kadangi aukščiau nurodytas tiekėjo techninės specifikacijos reikalavimas suformuluotas pagal VPĮ nuostatas, t. y. nurodant pirkimo objekto funkcinę savybę ir norimą rezultatą: atsiurbimo įrenginys turi būti stacionarus, integruotas į automobilio medicininius baldus.

Lietuvos apeliacinis teismas 2008 m. gegužės 6 d. byloje Nr. 2A-304/2008 sprendė tiekėjo tam tikrų techninėje specifikacijoje nustatytų perkamo objekto savybių svarbos supratimo aspektus, teikiant pasiūlymus su alternatyviais techniniais sprendimais. Perkančioji organizacija alkotesterių tiekimo pirkimo sąlygose nustatė reikalavimus, kad viena iš perkamo gaminio savybių būtų maitinimas ličio baterija su pakrovėju. Tiekėjui pasiūlius prekes, kurių numatytas maitinimas – akumuliatorius su pakrovėju, jo pasiūlymas buvo atmestas kaip neatitinkantis pirkimo sąlygų. Tiekėjas su atmetimu nesutiko ir grindė savo pasiūlymo tinkamumą tuo, jog „baterija su pakrovėju“ ir „akumuliatorius su pakrovėju“ yra sinonimai. Lietuvos apeliacinis teismas apeliacinį skundą atmetė argumentuodamas tuo, kad tiekėjas pateikė perkančiajai organizacijai paklausimą, kuriame prašė paaiškinti tam tikrą pirkimo sąlygų punktą ir patikslinti taip, kad pirkime galėtų dalyvauti tiekėjai, siūlantys visus prietaisus, turinčius kokybiškas ir patikimas įkraunamas baterijas su įkrovėjais. Teismas pripažino, kad perkančiosios organizacijos paaiškinimas dėl šio reikalavimo reikšmės, svarbos bei nurodymas, jog ličio baterijas pasirinko dėl mažesnės masės ir ilgesnio veikimo, įrodo tai, jog tiekėjas galėjo ir privalėjo suprasti, kad prekė, neturinti pirkimo sąlygose nustatytos savybės, neatitinka keliamų reikalavimų (2008 m. gegužės 6 d. byla Nr. 2A-304/2008).

Sprendžiant tiekėjo pasiūlymo su alternatyviais techniniais sprendimais tinkamumo klausimą, teismai akcentuoja tiekėjo pareigą įrodyti, arsiūlomas pirkimo objektas atitinka keliamus reikalavimus techninėje specifikacijoje. Lietuvos apeliacinis teismas 2008 m. rugpjūčio 7 d. byloje Nr. 2A-430/2008, kurioje kilo ginčas dėl tiekėjo pasiūlymo tinkamumo dėl vykdyto kalnų slidinėjimo keltuvo pirkimo, nurodė, kad tiekėjui pasiūlius keltuvaž, kurio įtempimo stotis yra viršutinė, perkančioji organizacija raštu prašė tiekėją paaiškinti aplinkybes dėl keltuvo įtempimo stoties, keltuvo būgelių ir pamatų įrengimo projekto. Tiekėjas perkančiajai organizacijai paaiškino, kad jo pasiūlytame keltuvaž įtempimo stotis yra apatinė, įtempimo mechanizmas hidraulinis ir tai yra akivaizdus pranašumas, tačiau pirkimo dokumentuose (techninėje specifikacijoje) apibūdintas pirkimo objektas – kalnų slidinėjimo keltuvaž įtempimo stotis turi būti viršutinė. Taip pat Lietuvos apeliacinis teismas nurodė, kad tiekėjas nepagrįstai aiškino VPĮ nuostatas, kad perkančioji organizacija negali atmesti pasiūlymo dėl to, jog siūloma prekė neatitinka techninėje specifikacijoje nurodyto standarto, techninio reglamento ar normatyvo, jeigu dalyvis savo pasiūlyme tinkamomis priemonėmis įrodo, kad jo pasiūlyti sprendimai yra lygiavertčiai ir atitinka techninėje specifikacijoje keliamus reikalavimus. Taigi tiekėjas savo pasiūlymo lygiavertiškumą grindė tik savo paaiškinimais, kurie neparemti jokiais kitais įrodymais, kurių pagrindu būtų galima spręsti, kad tiekėjo siūlomas įrenginys yra lygiaverttis ir atitinka techninėje specifikacijoje keliamus reikalavimus. Teismas pažymėjo, jog perkančioji organizacija pagrįstai atmetė tiekėjo pasiūlymą ir nurodė, kad perkančiosios organizacijos reikalavimas buvo apibūdintas aiškiai ir tiksliai, nurodant pirkimo objekto (keltuvaž) funkcinis reikalavimus – įtempimo stotis turi būti viršutinė. Tuo tarpu perkančioji organizacija pateikė neatitinkantį pirkimo sąlygų pasiūlymą (2008 m. rugpjūčio 7 d. byla Nr. 2A-430/2008).

Teismų praktikoje akcentuojama tai, kad perkančiajai organizacijai, apibūdinusiai perkamą objektą norimu rezultatu ar funkciniais reikalavimais, turi būti priimtini tolygūs pirkimo sąlygoms standartus atitinkantys pirkimo objektai. Lietuvos apeliacinis teismas 2008 m. gruodžio 29 d. byloje Nr. 2A-707/2008, kurioje buvo spręstas ginčas dėl skysto katilų kuro tiekimo pirkime pateikto pasiūlymo tinkamumo bei pirkimo sąlygų teisėtumo, nurodė, kad tiekėjo pasiūlymas buvo atmestas, kaip neatitinkantis pirkimo sąlygų, nes perkančioji organizacija konstatavo, jog pagal konkurso sąlygas sieros kiekis siūlomame kure turėtų būti ne didesnis kaip 0,5 %, o pagal tiekėjo pasiūlymą yra 0,75 % bei kinematinis klampumas turėtų būti ne didesnis kaip 2,5, o yra – 3,4. Lietuvos apeliacinis teismas pažymi, kad nors tiekėjas neginčija tos aplinkybės, kad jo pateiktas pasiūlymas neatitiko perkančiosios organizacijos paskelbtų pirkimo sąlygų, tačiau nurodo, jog pačios perkančiosios organizacijos parengtos pirkimo sąlygos neatitiko teisės aktų reikalavimų, todėl, tiekėjo nuomone, buvo pažeisti teisės aktų reikalavimai. Šiuos teiginius tiekėjas grindžia nurodydamas, kad pagal VPĮ 25 straipsnio 5 dalį, kai perkančioji organizacija techninėje specifikacijoje nurodo objekto norimo rezultato apibūdinimo ar funkcinis reikalavimus, ji neturi teisės atmesti pasiūlymo dėl to, kad siūlomos prekės ar paslaugos atitinka Lietuvos standartą, perimantį Europos standartą, Europos techninį liudijimą, bendrą techninę sistemą, jei juose yra nurodyti perkančiosios organizacijos keliami norimo rezultato ir funkciniai reikalavimai ir jeigu dalyvis savo

pasiūlyme bet kokiomis perkančiajai organizacijai tinkamomis priemonėmis įrodo, kad jo siūlomos techninės specifikacijos atitinkančios prekės ar paslaugos atitinka perkančios organizacijos keliamus norimo rezultato ir funkcinis reikalavimus. Tuo tarpu teismas pažymėjo, kad perkančioji organizacija neturi teisės atmesti pasiūlymo tik esant tam tikroms sąlygoms, tai yra: 1) perkančioji organizacija techninėje specifikacijoje nurodo objekto norimo rezultato ar funkcinis reikalavimus; 2) siūlomos prekės ar paslaugos atitinka Lietuvos ar Europos standartą; 3) šiame standarte yra nurodyti perkančiosios organizacijos keliami norimo rezultato ir funkciniai reikalavimai; 4) dalyvis bet kokiomis perkančiajai organizacijai tinkamomis priemonėmis įrodo, kad jo siūlomos prekės ar paslaugos atitinka perkančiosios organizacijos keliamus reikalavimus. Taigi, šia norma iš esmės yra užkertamas kelias tiekėjų diskriminacijai tuo atveju, kai šie pateikia perkančiosios organizacijos reikalavimams tolygius standartus atitinkančias prekes ar paslaugas. Tuo tarpu nagrinėjamu atveju situacija yra visiškai kitokia, nes perkančioji organizacija perkamam kurui kelia aukštesnius kokybės reikalavimus, nei numato minimalūs patvirtinti Lietuvos bei Europos standartai. Tiekėjo pasiūlytas kuras atitinka minėtus standartus, tačiau perkančioji organizacija nustatė, kad neatitinka jos keliamų griežtesnių reikalavimų. Tokiu atveju perkančiosios organizacijos nurodyta teisės norma negali būti taikoma, nes tiek perkančiosios organizacijos kelti reikalavimai nėra tolygūs standartuose nurodytiems, tiek tiekėjas nepateikė jokių įrodymų, kad jo siūlomas kuras atitinka perkančiosios organizacijos nurodytus reikalavimus. Taip pat teismas nurodė, jog perkančioji organizacija turi teisę kelti aukštesnius kokybės reikalavimus norimai įsigyti prekei, nei nustato minimalūs standartai (2008 m. gruodžio 29 d. byla Nr. 2A-707/2008).

Europos Teisingumo Teismas, nagrinėdamas bylą Nr. C-45/87 Komisija v. Airiją, nurodė, kad perkančioji organizacija pirkimo dokumentuose nustatydamas reikalavimą, kad tiekėjų pasiūlymuose nurodytos medžiagos būtų sertifikuotos ir atitiktų Airijos nacionalinį techninį standartą (Airijos standartas 188:1975) ir nenagrinėdamas pasiūlymo, kuriame nurodytos medžiagos sertifikuotos analogišku kitos šalies standartu (pvz. ISO 160), pažeidė Direktyvos 71/305 10 straipsnyje numatytą nuostatą, kad valstybėms narėms draudžiama įtraukti į sudaromą sutartį punktus, susijusius su konkrečia technine specifikacija, kurioje minimas konkretus modelis ar šaltinis arba ypatingas technologinis procesas, taip paremiant ar atmetant tam tikras įmones. Toks nurodymas gali būti leidžiamas kartu su žodžiu „lygiavertis“.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas akcentuoja, kad Europos Teisingumo Teismas yra pažymėjęs, jog nuoroda į nacionalinius standartus, nereikalaujant privalomos atitikties jai, gali būti pripažinta netiesiogine diskriminacija (byla Nr. C-225/98, Komisija v. Prancūzija). (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senato apžvalga Nr. 31)

Vertindama tiekėjų pasiūlymus, perkančioji organizacija, turi įsitikinti, ar tiekėjas tinkamai pagrindžia, kad jo siūlomos prekės, paslaugos ar darbai atitinka keliamus norimo rezultato ir funkcinis reikalavimus. Tiekėjas pagrindimą gali pateikti bet kokiomis perkančiajai organizacijai priimtinomis priemonėmis. Lietuvos apeliacinis teismas byloje, kurioje kilo ginčas dėl pasiūlymo tinkamumo, konstatavo, kad tiekėjo pasiūlymas buvo atmestas, nes, perkančiosios organizacijos teigimu, pasiūlymas neatitinka konkurso sąlygų techninės specifikacijos. Perkančioji organizacija, aiškindama pirkimo dokumentų nuostatas, nurodė, kad tiekėjui nepateikus klinikinių tyrimų, bus priimtinas ir jo atitikties (CE) sertifikatas, todėl tiekėjas, pateikęs atitikties (CE) sertifikatą, pagrįstai tikėjosi, kad jo pasiūlymas atitinka paaiškintas konkurso sąlygas. Tiekėjas taip pat nurodė, kad techninės specifikacijos reikalavimas (tiekėjas privalo pateikti multicentrinis randomizuotus geros klinikinės praktikos standartus atitinkančius tyrimus su atokiais ne trumpesniais kaip 2 metai rezultatais apie stentų saugumą ir savybę mažinti restenozijų dažnį) turi būti vertinamas kaip perteklinis, ribojantis konkurenciją, neatitinkantis lygiateisiškumo ir nediskriminavimo principų bei pažeidžiantis tiekėjų interesus. Lietuvos apeliacinis teismas pažymėjo, kad VPĮ 25 straipsnio 5 dalyje numatyta, jog kai perkančioji organizacija techninėje specifikacijoje nurodo objekto norimo rezultato apibūdinimą ar funkcinis reikalavimus, ji neturi teisės atmesti pasiūlymo dėl to, kad siūlomos prekės, paslaugos ar darbai atitinka Lietuvos standartą, perimantį Europos standartą, Europos techninį liudijimą, bendrą techninę specifikaciją, tarptautinį standartą arba Europos standartizacijos įstaigos nustatytą techninių normatyvų sistemą, jei juose yra nurodyti perkančiosios organizacijos keliami norimo rezultato ir funkciniai reikalavimai ir jeigu dalyvis savo pasiūlyme bet kokiomis perkančiajai organizacijai tinkamomis priemonėmis įrodo, kad jo siūlomos techninės specifikacijos atitinkančios prekės, paslaugos ar darbai atitinka perkančiosios organizacijos keliamus norimo rezultato ir funkcinis reikalavimus. Pagal šią normą, konkursinis pasiūlymas negali būti atmestas tokiu atveju, kai perkančioji organizacija nurodo perkamo objekto norimo rezultato apibūdinimo ar funkcinis reikalavimus, o dalyvis pateikia standartą,

patvirtinantį, jog siūlomas objektas atitinka nurodytus perkančios organizacijos reikalavimus. Tuo tarpu tiekėjo pateiktas (CE) sertifikatas nepatvirtina siūlomos prekės veiksmingumo (t. y. savybės mažinti restenozijų dažnį), o priešingai tiekėjas neįrodė. Tiekėjas nurodė, kad perkančioji organizacija konkurso sąlygose netinkamai apibrėžė reikalavimą tiekėjui pateikti klinikinės praktikos standartus atitinkančius tyrimus, kadangi nenurodė jokios kokybinio rodiklio reikšmės, leidžiančios suprasti, kaip bus vertinami tiekėjų pateikti klinikinių tyrimų duomenys. Taip pat teigė, kad toks reikalavimas nėra pirkimo objekto funkcinis reikalavimas, nes juo prašoma tik abstrakčios informacijos ir nenurodoma, kokį pirkimo objekto funkcinį reikalavimą ji turi pagrįsti. Todėl tiekėjai galėtų pateikti mokslinius tyrimus, ne tik su teigiamomis, bet net ir su neigiamomis išvadomis apie stentų savybes mažinti restenozijų dažnį ir tokie pasiūlymai atitiktų konkurso sąlygas. Tuo tarpu teismas, nesutikdamas su tiekėjo argumentais, nurodė, kad pati ginčijama formuluo­ tė rodo, jog reikalaujama pateikti tyrimus apie stentų saugumą ir savybę mažinti restenozijų dažnį. Taigi yra aiškiai suformuluotas reikalavimas stentui turėti savybę mažinti restenozijų dažnį. Pagal lingvistinį ginčijamo reikalavimo aiškinimą, tyrimai turi atspindėti savybę mažinti restenozijų dažnį ne mažiau kaip 2 metus ir parodo kokybinį rezultatą, o tai duoda pagrindą teigti, kad bus vertinami tik teigiamą reikšmę turintys klinikiniai tyrimai. Be to, apeliantas nepateikė duomenų, pagrindžiančių, jog stentų padengimas atitinkamu medikamentu automatiškai reiškia ir jo veiksmingumą, tai yra savybę mažinti restenozijų dažnį, todėl apelianto pateikiamas aiškinimas prieštarauja protingumo principui bei konkurso tikslui įsigyti veiksmingą prekę (2008 m. rugpjūčio 26 d. byla Nr. 2A-432/2008).

TECHNINĖJE SPECIFIKACIJOJE NUMATYTI APLINKOSAUGINIAI REIKALAVIMAI (VPĮ 25 STR. 6 D.)

VPĮ 25 straipsnio 6 dalis numato, kad, kai perkančioji organizacija nustato aplinkos apsaugos charakteristikas, ji gali naudoti išsamias specifikacijas arba prireikus jų dalis, apibrėžtas Europos ar nacionaliniuose (daugianacionaliniuose) ekologiniuose ženkluose arba bet kokiame kitame ekologiniame ženkle, arba nurodyti, kad prekės ir paslaugos, pažymėtos ekologiniais ženklais, laikomos atitinkančiomis technines specifikacijas, nustatytas pirkimo dokumentuose. Galimybę perkančiajai organizacijai apibūdinant pirkimo objektą nustatyti aplinkos apsaugos charakteristikas įtvirtino Europos Teisingumo Teismas *Concordia Bus* ir *Wienstrom* bylose.

Europos Teisingumo teismo nagrinėtos bylos Nr. C-513/99 *Concordia Bus Finland Oy Ab v. Helsingin Kaupunki*, HKL atveju, perkančioji organizacija nustatė šiuos atrankos kriterijus: bendra kaina, autobusų parko kokybė bei veiklos vykdytojo kokybės ir aplinkos apsaugos veiksmų programa. Šioje Byloje Europos Teisingumo Teismas pripažino, kad perkančioji organizacija, rengdama pirkimo objekto techninę specifikaciją, turi teisę numatyti aplinkosaugos reikalavimus ir apibrėžti jų nustatymo kriterijus. Sprendime daroma išvada, kad perkančiosios organizacijos gali atsižvelgti į aplinkosauginius kriterijus, su sąlyga, kad:

- jie yra susiję su pirkimo objektu;
- nesuteikia perkančiajai organizacijai neribotos pasirinkimo laisvės;
- yra aiškiai nurodyti pirkimo dokumentuose;
- užtikrina tinkamą visų Bendrijos teisės principų (ypač nediskriminavimo principo) įgyvendinimą.

Europos Teisingumo Teismas, nagrinėdamas bylą Nr. C-448/01 *EVN AG, Wienstrom GmbH v. Austrijos Respubliką*, patvirtino *Concordia bus* byloje nustatytą perkančiosios organizacijos teisę numatyti reikalavimus aplinkosaugai ir nurodė, kaip reikia suprasti su pirkimo objektu susijusį kriterijų. Europos Teisingumo Teismas pažymėjo, kad perkančioji organizacija turi nustatyti tokius vertinimo kriterijus, pagal kuriuos būtų galima įvertinti konkurso dalyvių pasiūlymuose pateiktą informaciją, t. y. jeigu perkančioji organizacija nustato vertinimo kriterijus, kuriais ji nei siekia, nei gali patikrinti dalyvių pateiktos informacijos tikslumą, ji pažeidžia lygiateisiškumo ir skaidrumo principus. Todėl vertinimo kriterijus, pagal kurį nėra reikalavimų, kurie leidžia dalyvių pateiktą informaciją veiksmingai patikrinti, prieštarauja Bendrijos teisės principams viešųjų pirkimų srityje.

LYGIAVERČIŲ PIRKIMO OBJEKTŲ PRIIMTINUMAS (VPĮ 25 STR. 8 D.)

VPĮ 25 straipsnio 8 dalis nurodo, kad apibūdinant pirkimo objektą, techninėje specifikacijoje negali būti nurodytas konkretus modelis ar šaltinis, konkretus procesas ar prekės ženklas, patentas, tipai, konkreti kilmė ar gamyba, dėl kurių tam tikroms įmonėms ar tam tikriems produktams būtų sudarytos palankesnės sąlygos arba jie būtų atmesti. Toks nurodymas yra leistinas išimties tvarka, kai pirkimo objekto yra neįmanoma tiksliai ir suprantamai apibūdinti ir šiuo atveju būtina nurodyti įrašant žodžius „arba lygiavertis“.

VPĮ 25 straipsnio 8 dalyje įtvirtinti reikalavimai yra susiję su lygiavertčių (tapačių) standartų doktrina, kuria vadovaudamasi perkančioji organizacija pagal pateikiamas technines specifikacijas, kuriose nurodomi tik tam tikri perkamo objekto bendrieji požymiai, perka reikalingas prekes, paslaugas ar darbus. Taip pat pažymėtina, kad būtent nediskriminavimo principas sąlygoja draudimą naudoti konkrečius prekių pavadinimus, ženklus ar tipus, technines specifikacijas. Kitaip tariant, apibūdinant pirkimo objektą, techninėje specifikacijoje negali būti nurodytas konkretus modelis ar šaltinis, konkretus procesas ar prekės ženklas, patentas, tipai, konkreti kilmė ar gamyba, dėl kurių tam tikroms įmonėms ar tam tikriems produktams būtų sudarytos palankesnės sąlygos arba jie būtų atmesti (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senato 2009 apžvalga Nr. 31*).

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, apžvelgdamas teismų praktiką viešųjų pirkimų srityje, nurodo, kad Europos Teisingumo Teismas byloje Nr. C-359/93 Komisija v. Nyderlandus nustatė, jog perkančiosioms organizacijoms leidžiama nurodyti kai kuriuos tikslus pirkimo objektą kvalifikuojančius kriterijus, jei ji taip pat nurodo, kad pripažįstami analogiški arba ekvivalentiški (lygiavertčiai) objektai. Taip perkančioji organizacija yra įpareigojama rinktis iš visų galimų tam tikrus funkcinius reikalavimus atitinkančių pirkimo objektų. Galima situacija, kai, net ir nesant tokios nuorodos, nebus pažeidimo, su sąlyga, kad tam tikras kriterijus bus suprantamas ne tik kaip prekės ženklas, bet ir kaip bendrojo pobūdžio kriterijus, apibūdinantis visą produktų rūšį arba tipą. Vis dėlto konkretaus prekės apibūdinančio kriterijaus (pvz., modelis, prekės ženklas, patentas) naudojimas yra išimtinis ir turi būti pateisinamas sutarties dalyko specifika (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senato apžvalga Nr. 31*).

Lietuvos apeliacinis teismas 2008 m. sausio 18 d. byloje Nr. 2A-34/2008 pripažino, kad perkančioji organizacija telekomunikacijų paslaugų pirkimo sąlygose įvardindama konkrečią mobiliojo ryšio įrangą (t. y. kiek NOKIA, SIEMENS ir SONY ERICSSON telefono aparatų arba NOKIA ir SONY ERICSSON PCMCIA tipo modemų nori įsigyti pirkėjas), nesilaikė VPĮ 25 straipsnio 8 dalyje įtvirtintos nuostatos ir nurodė, kad apibūdinant pirkimo objektą, techninėje specifikacijoje negali būti nurodyta konkreti prekė, gamintojas ar tiekimo šaltinis, gamybos procesas, prekės ženklas, patentas, kilmės šalis, išskyrus atvejus, kai neįmanoma tiksliai ir suprantamai apibūdinti pirkimo objekto arba reikalingą pirkimo objektą gali pasiūlyti tik vienintelis tiekėjas. Taip pat pažymėjo, kad nesant technologinės būtinybės, nėra pagrindo konkurso sąlygose nurodyti konkrečių gamintojų įrenginių, kadangi tai varžo paslaugų teikėją ir nepadedą pasiekti konkursui keliamų tikslų.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2009 m. liepos 31 d. byloje Nr. 3K-3-323/2009 suformavo praktiką, kuomet VPĮ 25 straipsnio 8 dalis netaikytina. Perkančioji organizacija vykdė atvirą konkursą dėl transporto priemonių greičio matavimo stacionariais greičio matuokliais su skaitmenine fotografavimo įranga ir matavimo duomenų teikimo paslaugos pirkimo ir pirkimo sąlygose nurodė, kad ketinama įsigyti matuoklius, kurių veikimas paremtas elektromagnetinių bangų (Doppler) principu. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, vadovaudamasis Europos Teisingumo Teismo formuojama praktika, nurodo, kad žodžio „lygiavertis“ nebuvimas nebus pažeidimas, kai tam tikras apibūdinimas bus suprantamas ne tik kaip konkretus prekės ženklas, bet ir kaip bendrinis kriterijus, apibūdinantis visą produktų rūšį arba tipą. Doppler efekto principas nėra konkretus prekės apibūdinimas VPĮ 25 straipsnio 8 dalies prasme, išskiriantis konkrečią prekę iš kitų. Doppler efekto principas yra tikslinantis matavimo priemonės veikimą aukšto dažnio elektromagnetinėmis bangomis, nes šiuo principu veikiančios greičio matuokliai skleidžia radijo bangas. Perkančioji organizacija, tiksliai apibūdinusi perkamų paslaugų paskirtį – fiksuoti greičio viršijimo atvejus užmiesčio keliuose – joms suteikė specifinę funkcinę ir rezultato reikšmę, ją susiejant su Doppler efekto principu veikiančiomis matavimo priemonėmis. Platesnis pirkimo objekto funkcinių reikalavimų ir rezultato aiški-

nimas lemtų tai, kad Doppler efekto principo nurodymas netenka prasmės, nes bet koks matavimo priemonių veikimo būdas, jei matavimo priemonė atitiks pirkimo dokumentuose nurodytus techninius reikalavimus (pvz., matuojamo greičio intervalą), bus lygiavertis. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas konstatavo, kad pati perkančioji organizacija apibrėžė Doppler efekto principo lygiavertiškumo ribas, todėl negalėjo vėliau keisti pirkimo dokumentų ar juos aiškinti taip, kad būtų iš esmės pakeistos pirkimo sąlygos, nes tokiu atveju būtų pažeisti skaidrumo ir tiekėjų teisėtų lūkesčių principai. Be to, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas pabrėžė, kad perkančioji organizacija, pažeisdama skaidrumo ir tiekėjų teisėtų lūkesčių principus, vertindama tiekėjų pasiūlymus, nepagrįstai sprendė, kad Lidar lazeriniu principu veikiantys greičio matuokliai yra lygiaverčiai Doppler efekto principu veikiančioms greičio matavimo priemonėms, nes, minėta, toks sprendimas prieštaravo pirkimo dokumentuose (jų paaiškinimuose) išdėstyta perkančiosios organizacijos nuostatai lygiavertiškumo klausimu. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas konstatavo, kad lygiaverčiais šia prasme galėjo būti pripažinti tik tie greičio matuokliai, kurių veikimas paremtas elektromagnetinių bangų (Doppler) principu. Dėl to šiuo atveju VPJ 25 straipsnio 8 dalis netaikytina.

Europos Teisingumo Teismas formuoja praktiką, kad žodžio „lygiavertis“ nebuvimas nebus pažeidimas, kai tam tikras apibūdinimas bus suprantamas ne tik kaip konkretus prekės ženklas, bet ir kaip bendrinis kriterijus, apibūdinantis visą produktų rūšį arba tipą. Perkančioji organizacija, paskelbė konkursą dėl meteorologijos stoties statybos ir techninės priežiūros ir skelbime nurodė, kad būtina „UNIX“ sistema, tačiau nenurodė, kad bus priimtina ir lygiavertė sistema. Reikalavimas grindžiamas tuo, kad „UNIX“ sistemos konstrukcija informacinių technologijų srityje laikoma visuotinai standartizuota, todėl nėra būtina įrašyti žodžius „arba lygiavertis“. Europos Teisingumo Teismas, atsižvelgdamas į tai, kad „UNIX“ sistema nėra standartizuota, ir kad tai yra konkretus produkto modelio pavadinimas, konstatavo, kad perkančioji organizacija privalėjo nurodyti žodžius „arba lygiavertis“. Prekių ženklų, patentų, rūšių, konkrečios kilmės ar gamybos nurodymas draudžiamas, tačiau toks nurodymas pateikiamas pridėdamas žodį „arba lygiavertis“ turi būti leidžiamas, jeigu sutarties objektas negali būti kitaip apibūdinamas pagal specifikacijas, kurios yra pakankamai tikslios ir visiškai suprantamos visoms suinteresuotoms šalims (*Byla Nr. C-359/93, Komisija v. Nyderlandus*).

Europos Teisingumo Teismas byloje Nr. C-59/00 Bent Moustén Vestergaard v. Spøttrup Boligselskab Spøttrup Boligselskab dar kartą konstatavo, jog perkančioji organizacija vykdydama konkursą statybos darbams atlikti, nurodydama reikalavimą naudoti būtent PVC langus ir duris bei minėtame reikalavime nenurodžiusi, jog bus priimtini PVC lygiaverčių medžiagų langai bei durys, riboja tiekėjų konkurenciją.

PIRKIMO SUTARTIES VYKDYMAS (VPJ 18 STR. 8 D.)

VPJ 18 straipsnio 8 dalyje įtvirtinta, kad pirkimo sutarties sąlygos sutarties galiojimo laikotarpiu negali būti keičiamos. Teismai, formuodami praktiką dėl pirkimo objekto techninės specifikacijos privalomumo, pažymi, kad pirkimo dokumentuose nustatyta techninė specifikacija negali būti keičiama ir vykdamas pirkimo sutartį. Lietuvos apeliacinio teismo 2006 m. balandžio 24 d. byloje Nr. 2A-196/2006 nagrinėtu atveju tiekėjas pagamino ir perkančiajai organizacijai pristatė kėdes, kurios neatitiko konkurso sąlygose nurodytų reikalavimų (kėdės buvo apvilktos ne tuo gobelenu, kurio audinio kokybės sertifikatas buvo numatytas pasirašant sutartį), todėl perkančioji organizacija vienašališkai nutraukė sutartį. Pirmos instancijos teismas konstatavo, jog pagamintų kėdžių neatitikimas konkurso sąlygoms yra esminis sutarties trūkumas, todėl sutartis galėjo būti vienašališkai nutraukta. Pagal sutartą sertifikatą turėjo būti naudojamas audinys, kurio atsparumas trinčiai yra virš 100 000 ciklų, tuo tarpu tiekėjas apvilko kėdes gobelenu, kurio atsparumas dilinimui ir sūkiams sudaro tik 30 000 ciklų. Teismas pažymėjo, jog perkančiosios organizacijos nurodytas gobelenas negalėjo būti pakeistas mažiau atspariu sūkiams, tuo pačiu žymiai sumažinant kėdžių tarnavimo laiką. Taip pat teismas nurodė, jog sudarant pirkimo sutartį su laimėtoju pasiūlyme nustatytos pirkimo sąlygos negali būti keičiamos. Tiekėjas pateiktame pasiūlyme nurodė konkrečias pirkimo sąlygas: kainą, medžiagas, kurias naudos gaminant kėdes, įvardijo konkretų audinį. Jo pasiūlymas buvo pripažintas laimėjusiu. Perkančioji organizacija, pripažindama tiekėją laimėtoju, pagrįstai tikėjosi, kad pastarasis pagamins kėdes iš pasiūlyme įvardinto 100 000 ciklų atsparumo trinčiai audinio. Tuo tarpu tiekėjui panaudojus ženkliai žemesnio atsparumo trinčiai audinį, perkančioji organizacija iš esmės negauna to, ko tikėjosi. Taigi audinio pakeitimas kitu šiuo atveju yra esminis sutarties pažeidimas ir sutartis galėjo būti vienašališkai nutraukta.

TIKSLŪS, AIŠKŪS BE DVIPRASMYBIŲ PARENGTI PIRKIMO DOKUMENTAI (TECHNINĖ SPECIFIKACIJA) (VPĮ 24 STR. 7 D.)

VPĮ 24 straipsnio 7 dalis reikalauja, kad pirkimo dokumentai būtų tikslūs, aiškūs, be dviprasmybių, kad tiekėjai galėtų pateikti pasiūlymus, o perkančioji organizacija nupirkti tai, ko jai reikia. Atkreiptinas dėmesys, kad, remiantis teismų praktika, tuo atveju, kai perkančioji organizacija parengia netikslias, neaiškias ir dviprasmiškas pirkimo sąlygas, jos yra laikomos nekokybiškomis ir tai lemia ilgesnes ar betikslės pirkimo procedūras, neleidžiančias įsigyti reikiamos kokybės pirkimo objekto, racionaliai panaudojant tam skirtas lėšas.

2010 m. vasario 8 d. byloje Nr. 2A-57/2010 Lietuvos apeliacinis teismas atkreipė dėmesį, kad techninėje specifikacijoje nustatytos viena kitai prieštaraujančios pirkimo sąlygos. Techninėje specifikacijoje nurodyti techniniai parametrai, kuriuos galima būtų priskirti tiek lengviems padidinto pravažumo, tiek kitiems automobiliams. Joje numatyta, kad automobilis turi būti lengvasis, padidinto pravažumo, transporto priemonės kategorija, klasė: M1 AF, tačiau klasė M1 AF reiškia, kad tai lengvasis automobilis, kuris pagal kėbulo tipą yra priskiriamas prie daugiatiklių automobilių, skirtų keleiviams ir jų bagažui ar prekėms vežti kartu, išskyrus automobilius, kurių kėbulų tipas - sedanas, hečbekas, universalas, kupė, kabrioletas. Teismas pažymėjo, kad tarpusavyje nesuderintos, neaiškios, dviprasmiškos techninės specifikacijos sąlygos klaidina asmenis, ketinančius dalyvauti paskelbtame konkurse. Todėl net ir laimėtojo pasiūlytas automobilis neatitiko konkurso sąlygų.

2007 m. lapkričio 16 d. byloje Nr. 3K-3-502/2007 nagrinėtu atveju perkančioji organizacija įvykdė pirkimą pašto ir pasiuntinių paslaugoms įsigyti. Tiekėjo pasiūlymas buvo atmestas, kaip neatitinkantis pirkimo sąlygų, kadangi jis pateikė pasiūlymą pasiuntinių paslaugoms teikti, tuo tarpu perkančiajai organizacijai reikalingos būtent pašto paslaugos, o tai, kad pirkimo sąlygose įvardintos ir pasiuntinių paslaugos, anot perkančiosios organizacijos, yra techninė klaida. Pirmosios instancijos teismas šioje byloje konstatavo, kad techninė klaida neturi pažeisti sąžiningo tiekėjo teisių ir teisėtų interesų, rizika dėl klaidų, esančių pirkimo dokumentuose, negali būti permetama sąžiningiems pirkimo dalyviams. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas paliko galioti pirmosios instancijos teismo sprendimą. Jis taip pat konstatavo, jog perkančiosios organizacijos tvirtinimas, kad pirkimas buvo skelbtas tik pašto, o ne pasiuntinių paslaugoms pirkti, prieštarauja nurodytai pirkimo sąlygų dėl perkamo objekto nuostatai. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas taip pat pažymėjo, jog šiuo atveju taip pat svarbu yra atkreipti dėmesį į susiklosčiusią dalykinę praktiką tarp tiekėjo ir perkančiosios organizacijos, kadangi iki ginčijamo pirkimo tiekėjas perkančiajai organizacijai teikė pasiuntinių paslaugas ir perkančioji organizacija nepagrindė, kodėl pasiuntinių paslaugos neatitinka jos poreikių.

Lietuvos apeliacinis teismas 2008 m. vasario 19 d. byloje Nr. 2A-163/2008 nusprendė, kad nėra aišku kokias ir kokias apimties konsultavimo paslaugas perka perkančioji organizacija, kadangi perkančioji organizacija, pirkimo dokumentuose aprašydama perkamų audito paslaugų techninę specifikaciją, neapibrėžė konsultavimo teikimo paslaugų apimties. Konkurso sąlygose turi būti nurodytos konkrečios perkamos paslaugos ir jų apimtys, nes tik tokiu atveju galima nustatyti tikrąją pirkimo vertę. Konkurso sąlygose numatyta, kad perkama paslauga apima „konsultavimą dėl vykdymo išlaidų, kurios ateityje bus audituojamos. Perkančiosios organizacijos paaiškinimuose numatyta, kad projekto vykdymo eigoje, atsiradus abejonėms dėl vieno ar kelių veiksmų, dokumentų formavimo ir t.t., būtų daug efektyviau, pasikonsultavus su audito paslaugų tiekėjais, išvengti galimų klaidų, o ne 2 ar 3 mėnesius jas daryti, o po to taisyti, tuo didinant riziką projekto vykdymui“. Atsižvelgiant į tai, kolegijos nuomone, aukščiau nurodytų perkančiosios organizacijos konsultavimo paslaugų apimtys nėra mažareikšmės, o gali būti žymiai platesnės apimties.

2007 m. gruodžio 3 d. byloje Nr. 2A-549/2007 spręsto ginčo atveju perkančioji organizacija paskelbė konkursą audito paslaugoms projektui, kurį bendrai remia Lietuvos Respublika ir Europos socialinis fondas. Tiekėjas nurodė, jog šio pirkimo sąlygose numatyta, kad tiekėjas įsipareigoja atlikti finansinės apskaitos kontrolę visus projekto vykdymo metus, o tai reiškia, kad auditorius taip pat privalės atlikti visos finansinės apskaitos, o ne dalies, susijusios su projekto vykdymu, kontrolę. Tiekėjas taip pat

pažymėjo, jog tokia finansinės apskaitos kontrolė nėra projekto audito paslaugų sudėtinė dalis. Tiekėjas teigė, jog minėtoje sąlygoje yra numatytos iš esmės dvi paslaugos: audito ir ne audito, tuo tarpu audito įmonei draudžiama atlikti auditą ir teikti kitas paslaugas, jeigu tai galėtų turėti įtakos audito įmonės nepriklausomumui. Teismas pažymėjo, kad pirkimo dokumentuose nurodytos pirkimo sąlygos, įskaitant perkamas paslaugas, turi būti aiškinamos atsižvelgiant į visas pirkimo sąlygas, į jų tarpusavio ryšį, pirkimo esmę ir tikslą, o ne vien pažodžiui. Todėl šiuo atveju teismas konstatavo, jog yra perkamos vien tik audito paslaugos.

PASIŪLYMŲ ATMETIMAS, KAI JIE NEATITINKA PIRKIMO DOKUMENTUOSE (TECHNINĖJE SPECIFIKACIJOJE) NUSTATYTŲ REIKALAVIMŲ (VPĮ 39 STR. 2 D. 2 P.)

VPĮ 39 straipsnio 2 dalies 2 punktą nurodo, kad perkančioji organizacija tiekėjo pasiūlymą turi atmesti, jeigu pasiūlymas neatitinka pirkimo dokumentuose nustatytų reikalavimų. Ši nuostata užtikrina VPĮ įtvirtintų lygiateisiškumo, nediskriminavimo ir sąžiningos konkurencijos principų laikymąsi. Tiekėjams nesilaikant pirkimo dokumentuose nustatytų reikalavimų, tampa iš esmės neįmanoma objektyviai palyginti pateiktų pasiūlymų. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas pažymėjo, jog sisteminė bei loginė VPĮ nuostatų analizė leidžia daryti išvadą, jog laimėtoju paskelbus tiekėją, kurio pasiūlymas neatitinka pirkimo sąlygose nustatytų reikalavimų pirkimo objektui, pažeidžiamos imperatyvios teisės normos, todėl su tiekėju negali būti sudaryta viešojo pirkimo-pardavimo sutartis (2003 m. gruodžio 10 d. byla Nr. 3K-3-1117/2003). Lietuvos apeliacinis teismas taip pat išaiškino, kad perkančioji organizacija negali ir neturi teisės neatsižvelgti į tai, kad dalyvio pasiūlymas, net ir tokiu atveju, jeigu jo kaina yra pati mažiausia, neatitinka pirkimo dokumentuose nustatytų reikalavimų (pavyzdžiui, į pasiūlymą nėra įtraukti visi būtini atlikti darbai). Tiekėjų pasiūlymai turi atitikti perkančiosios organizacijos pirkimo dokumentuose nustatytus reikalavimus, todėl perkančioji organizacija neturi teisės leisti pirkimo procedūrose dalyvauti tiems tiekėjams, kurių pasiūlymai neatitinka nustatytų reikalavimų (2009 m. balandžio 1 d. byla Nr. 2A-356/2009). Teismų pozicija dėl pasiūlymo atmetimo pagrįstumo dėl neatitikimo pirkimo dokumentų reikalavimams yra pakankamai nuosekli ir vienareikšmiška bei atitinka aukščiau minėtose bylose išreikštą tvirtą poziciją. Vienoje iš Lietuvos apeliacinio teismo nagrinėtų bylų tiekėjas ginčijo perkančiosios organizacijos viešojo pirkimo komisijos sprendimą atmesti tiekėjo pasiūlymą kaip neatitinkantį konkurso sąlygų. Konkurso sąlygose kaip viena iš pagrindinių perkamų automobilių stovėjimo mokėjimo aparatų charakteristikų buvo nurodytas darbo temperatūros diapazonas nuo -25°C iki +50°C (su akumuliatoriniu maitinimu, akumuliatoriniu ir saulės baterijos maitinimu). Pateikdamas pasiūlymą tiekėjas nurodė, jog jo siūlomas automatas gali dirbti konkurso sąlygose esant nurodytai temperatūrai, tačiau byloje esantys įrodymai to nepatvirtino. Tiekėjo pateikta automatų gamintojo charakteristika nurodė bendrą (nuo -25°C iki +50°C) ir rekomenduotiną (-15°C) automatų darbo režimo temperatūrą, tuo tarpu pateiktas Valstybinės metrologijos tarnybos prie Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos matavimo priemonės tipo tvirtinimo pažymėjimas patvirtino, kad siūlomo automato darbo temperatūros režimas yra nuo -20°C iki +55°C. Be to, atlikus bandomuosius aparatų tikrinimus, tiekėjo siūlomas automatas nustojo veikti esant -19°C. Remdamasis šiais įrodymais, Lietuvos apeliacinis teismas padarė išvadą, jog tiekėjo pateikto pasiūlymo techniniai reikalavimai neatitiko perkančiosios organizacijos konkurso sąlygų techninėje specifikacijoje nustatytų reikalavimų perkamam objektui, todėl pasiūlymas buvo atmestas pagrįstai (2007 m. liepos 13 d. byla Nr. 2A-319/2007). Kitoje to paties teismo nagrinėtoje byloje tiekėjai nurodė, kad pirkimą laimėjusio tiekėjo pasiūlymas neatitiko pirkimo sąlygų. Pagal pirkimo dokumentų (techninės specifikacijos) reikalavimus nuotekų vamzdžiai turėjo būti klojami tranšėjose. Darbų žiniaraščiuose nurodyti reikalaujami atlikti darbai ir jų apimtys – dangų išardymas ir atstatymas, žemės darbai, tranšėjų užpylimas smėliu, smėlio pasluoksnio įrengimas, atliekami klojant vamzdžius į tranšėjas. Ir tik maža dalis vamzdžio pagal pirkimų dokumentų reikalavimus turėjo būti atlikti ne klojant vamzdžius į tranšėjas, o prastumiant juos po kelio danga, kas yra numatyta pirkimo dokumentuose – darbų žiniaraščiuose. Laimėjusio pirkimą tiekėjo pasiūlyta kaina, lyginant su kitų dalyvių pasiūlytomis kainomis, buvo ženkliai mažesnė, todėl perkančioji organizacija paprašė tiekėjo pagrįsti pasiūlyme nurodytas kainas. Paaiškinime tiekėjas nurodė aplinkybę, kad, kur tik leidžia pirkimo sąlygos, tinklus

klos kryptiniu valdomu gręžimo būdu, kas žymiai sumažina atstatomų dangų kiekius ir tuo viso objekto kainą. Pirkimo sąlygose nebuvo nurodyta, kad leidžiama pateikti alternatyvius pasiūlymus. Perkančioji organizacija gali leisti pateikti alternatyvius pasiūlymus, kai pasiūlymai vertinami taikant ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijų. Šiuo atveju perkančioji organizacija pasiūlymo vertinimo kriterijumi pasirinko mažiausios kainos vertinimo kriterijų. Lietuvos apeliacinis teismas konstatavo, kad perkančioji organizacija, vertindama konkurso dalyvių pasiūlymus, visiems dalyviams vertinimo kriterijus privalo taikyti objektyviai ir vienodai ir taip užtikrinti lygiateisiškumo principą bei sąžiningą konkurenciją. Tiekėjo pasiūlymas neatitiko pirkimo dokumentų reikalavimų, keliamų pirkimo objektui, todėl turėjo būti atmestas. Perkančioji organizacija, priėmusi pasiūlymą ir pripažinusi šį tiekėją konkurso laimėtoju, pažeidė lygiateisiškumo principą, neužtikrino visiems dalyviams vienodų sąlygų konkuruoti dėl viešo pirkimo pardavimo sutarties sudarymo. Lygiateisiškumo principo pažeidimas yra pripažįstamas esminiu viešųjų pirkimų pažeidimu (2010 m. vasario 2 d. byla Nr. 2A-207/2010). Atkreiptinas dėmesys, kad pasirenkant laimėtoją ekonominio naudingumo būdu, tam tikrais atvejais konkurso sąlygose nustatyto reikalavimo neatitikimas negali būti pagrindu atmesti pasiūlymą. Lietuvos apeliacinio teismo kolegija nurodė, kad tiekėjo pateiktas pasiūlymas neatitiko konkurso sąlygose nustatyto reikalavimo, tačiau teismas taip pat pažymėjo, kad šis trūkumas negalėjo būti savarankiškas pagrindas atmesti tiekėjo pasiūlymą, jis turėjo būti vertinamas sprendžiant apie pasiūlymo ekonominį naudingumą, nes pagal konkurso sąlygų techninio vertinimo balų lentelę, jeigu tiekėjas negali įvykdyti šioje lentelėje nurodyto reikalavimo, tai, vertinant pasiūlymus, tokio reikalavimo neužtikrinimas įvertinamas nulių balų (2005 m. liepos 5 d. byla Nr. 3K-3-5/2005).

Pažymėtina, kad tiekėjo pasiūlymas privalo atitikti pirkimo dokumentų reikalavimus pasiūlymo pateikimo momentu ir tiekėjo argumentai dėl būsimo pirkimo dokumentų nustatytų reikalavimų atitikimo sutarties vykdymo metu neturi reikšmės. Lietuvos apeliacinio teismo 2008 m. spalio 27 d. nagrinėtoje byloje Nr. 2A-172/2008 perkančioji organizacija paskelbė supaprastintą atvirą konkursą būtinajai gelbėjimo įrangai pirkti. Tiekėjas pateikė pasiūlymą dėl dviejų pirkimo objektų: aprangos ir kvėpavimo organų apsaugos įrangos. Perkančioji organizacija atmetė tiekėjo pasiūlymą, nes jis neatitiko techninių reikalavimų: kostiumo modelis US 1/2 neturi kelnėse įsiūtų diržų, skirtų savęs gelbėjimo darbams vykdyti, o kompresorius MCH-13 turi tik po 2 „A“ ir 2 „B“ jungtis ir vienu slėgiu gali pildyti tik du balionus, o techninės specifikacijos nuostata reikalauja šešių jungčių ir kad kompresorius vienu slėgiu pildytu tris balionus. Kadangi tiekėjas pateiktuose pasiūlymuose pareiškė, jog sutinka su visomis konkurso sąlygomis ir jų neginčijo, todėl jos yra privalomos tiekėjui. Tiekėjas pateikė gamintojo įgalioto atstovo išduotą pažymą, kurioje teigiama, kad ši bendrovė turi gamintojo įgalinimus modifikuoti gamintojo siūlomus kompresorius. Jokių duomenų, kad bendrovė esamu laiku gamina tokios modifikacijos kompresorius, ir juos teikia į rinką, pažymoje nėra. Iš pažymos turinio akivaizdu, kad joje išreikšti bendrovės planai tik ateityje modifikuoti kompresorius MCH-13. Tiekėjas pripažino, kad perkančiajai organizacijai pasiūlyti ugniagesio kostiumai buvo be įsiūtų kelnėse diržų, o tiekėjo pasiūlymas pateikti diržus atskirai, t. y. neprisiūtus, neatitinka jau minėtų pirkimo dokumentuose nustatytų konkurso sąlygų. Analogiška situacija nustatyta ir dėl kitos prekės – aukšto slėgio kompresorių. Byloje esantys rašytiniai įrodymai ir perkančiosios organizacijos atstovo paaiškinimai įrodo, kad tiekėjo pasiūlyti kompresoriai MCH-13 turi tik po 2 „A“ ir 2 „B“ jungtis ir vienu slėgiu gali pildyti tik du balionus. Teismas konstatavo, jog pirkimo dokumentuose nurodytos konkurso sąlygos ir reikalavimai pakankamai aiškūs ir tikslūs, ir dviprasmybių juose neįžvelgiama bei nurodė, kad jei pasiūlyme nurodytas pirkimo objektas neatitinka pirkimo dokumentuose nustatytų visų reikalavimų pasiūlymą pateikimo momentu, toks pasiūlymas privalo būti atmestas (2008 m. spalio 27 d. byla Nr. 2A-172/2008).

Nagrinėjant pasiūlymo atitikimą pirkimo sąlygų reikalavimams tam tikrais atvejais būtina įvertinti, ar reikalavimai suformuluoti taip, kad tiekėjai privalo nuo jų nenukrypti, ar jie gali juos įvykdyti skirtingais būdais. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2004 m. rugsėjo 27 d. nagrinėtoje byloje Nr. 3K-3-491/2004 perkančioji organizacija vykdė viešąjį pirkimą popieriui raštinės reikmėms dvejiems metams įsigyti. Konkurso sąlygose buvo nustatyti tam tikri reikalavimai perkamam objektui, t. y. ant kiekvienos individualios pakuotės privalo būti nurodyta: 1) tinkamumo dvipusiam kopijavimui žymuo (užrašas), 2) atitikimo ISO 9706 standartui žymuo ir 3) mažos emisijos iš popieriaus darbo metu žymuo. Tiekėjas teigė, kad perkančioji organizacija paskelbė imperatyvius reikalavimus – ant kiekvienos pakuotės privalo būti tiekėjo nurodyti žymenys. Teismas nustatė, kad perkančioji organizacija prekių techniniuose reikalavimuose nenurodė konkrečių žymenų pavyzdžių. Tai, kad perkančiosios organizacijos nurodyti reikalavimai gali būti pažymėti skirtingais ženklais ar simboliais, patvirtina ir perkančiosios organizacijos prašymai tiekėjams išsamiau pagrįsti bei paaiškinti konkurse paskelbtų techninių reikalavimų duomenis

bei juos pagrindžiančius dokumentus. Paaiškinimus ir dokumentus pateikė visi pasiūlymus pateikę tiekėjai. Žymenų standartų nebuvimą pripažino ir ieškinį teismui pateikęs tiekėjas. Teismas nurodė, kad iš konkursui pateiktų tiekėjų pasiūlymų yra akivaizdu, jog įvairūs popieriaus gamintojai naudoja skirtingus popieriaus savybių žymenis ir nusprendė, jog įvertinusi visų tiekėjų pateiktų pasiūlymų paaiškinimus apie siūlomų popieriaus rūšių tinkamumą, perkančioji organizacija pagrįstai juos visus pripažino atitinkančiais skelbto atviro konkurso sąlygas ir techninius reikalavimus, nes tiekėjų rašytiniai paaiškinimai ir juos pagrindžiantys dokumentai (sertifikatai ir kt.) patvirtina pateiktuose pasiūlymuose siūlomo pirkti popieriaus atitikimą reikalautiems standartams.

Svarstant pasiūlymo atmetimo klausimą yra labai svarbu, ar pirkimo sąlygos yra aiškios, tikslios ir nedviprasmiškos. Lietuvos apeliacinis teismas nurodė, kad jei tiekėjas dėl pirkimo sąlygų pastabų nepateikė ir jų neapskundė įstatymo nustatyta tvarka, esant galiojančiam pirkimo dokumentų sąlygai, nustatančiai techninį reikalavimą, tiekėjas, kaip konkurso dalyvis, šią sąlygą privalo vykdyti, o jos neįvykdymą perkančioji organizacija turi pakankamą pagrindą traktuoti kaip pasiūlymo neatitikimą konkurso sąlygose nustatytiems reikalavimams (2006 m. spalio 3 d. byla Nr. 2A-338/2006). Lietuvos apeliacinis eismas taip pat konstatavo, kad jei tiekėjas pateiktuose pasiūlymuose pareiškė, jog sutinka su visomis konkurso sąlygomis ir jų neginčijo, jos yra jam privalomos (2007 m. lapkričio 19 d. byla Nr. 2A-546/2007). Vertinant pirkimo sąlygų aiškumą ir tikslumą teismų praktikoje dažnai atsižvelgiama į tai, kaip sąlygas suprato ir pasiūlymus pateikė kiti tiekėjai. Lietuvos apeliacinio teismo nagrinėtoje byloje perkančioji organizacija paskelbė atvirą konkursą dėl kraujo maišelių pirkimo. Vieno iš tiekėjų pasiūlymas buvo atmestas, kadangi jo pasiūlytos prekės, nors ir kokybiškos, tačiau buvo netinkamos perkančiosios organizacijos naudojamai įrangai, kadangi jomis negalima pagaminti uždaroje kraujo maišų sistemoje trombocitų koncentrato. Tiekėjas teisme įrodinėjo, kad perkančiosios organizacijos pirkimo sąlygos buvo neaiškios ir netikslios, nebuvo konkretizuotas toks reikalavimas. Lietuvos apeliacinis teismas nurodė, kad konkurso sąlygose perkamoms prekėms buvo nustatytas reikalavimas atitikti pirkėjo naudojamai įrangai ir tai, kad konkurso dalyviai pateikė kraujo maišelius tinkančius perkančiosios organizacijos turimai įrangai patvirtina, kad pateiktos informacijos pakako nustatyti, kokie maišeliai atitinka pirkėjo naudojamą įrangą. Todėl tiekėjo teiginiai, kad perkančioji organizacija jam nepateikė reikalingos informacijos apie naudojamą įrangą ir dėl to jis negalėjo pateikti konkursui tinkamų kraujo maišelių, nepagrįsti (2007 m. rugsėjo 24 d. byla Nr. 2A-290/2007).

Atkreiptinas dėmesys, kad tiekėjo pateiktas pasiūlymas, kuriame pateikta prieštaringa informacija, teismų praktikoje vertintinas kaip neatitinkantis pirkimo sąlygų. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2007 m. birželio 22 d. byloje Nr. 3K-3-295/2007 nurodė, kad perkančioji organizacija neuztikrino skaidrumo principo, kadangi priėmė tiekėjo pasiūlymą, vadovaujantis pateiktu neatitinkančiu vertimo į lietuvių kalbą gamintojo prekių aprašymu anglų kalba. Teismas nusprendė, kad gamintojo prekių aprašymo anglų ir lietuvių kalbomis neatitiktis lėmė VPĮ įtvirtinto skaidrumo principo pažeidimą. Aplinkybė, kad pasiūlyme buvo nurodytas vienas pacientui reikalingų prekių poreikis, o pagal gamintojo prekių aprašymą lietuvių kalba nustatytas kitas prekių poreikis, buvo pagrindas spręsti, kad pasiūlymas neatitinka techninės specifikacijos.

Aukščiau minėtoje byloje Lietuvos Aukščiausiasis Teismas taip pat pasisakė dėl tiekėjo pasiūlyme pateiktų duomenų aiškumo. Tiekėjas pasiūlyme nurodė pateiksiąs vienai pacientei mėnesiui dvylika dviejų rūšių vienkartinių infuzijos rinkinių, kurių naudojimo laikas pagal gamintojo instrukcijas skiriasi. Teismas sutiko, kad pagal pateiktą pasiūlymą iš tiesų nėra aišku, kokios tiksliai vienkartinių infuzijos rinkinių rūšies ir kiek tiksliai vienetų vienai pacientei mėnesiui už atitinkamą kainą tiekėjas siūlo įsigyti perkančiajai organizacijai. Teismas nurodė, kad aiškus ir skaidrus infuzijos rinkinių kiekio nustatymas šiuo atveju iš tiesų yra labai svarbus, nes tiesiogiai veikia pirkimo kainą, kuri yra pasiūlymų vertinimo kriterijus. Tiekėjo apskaičiavimas vienai pacientei dvylikos infuzijos rinkinių kiekio mėnesiui, nedetalizuojant pasiūlyme skirtingos infuzijos rinkinių naudojimo trukmės ir kiekio pagal skirtingą naudojimo laiką, neatitinka perkančiosios organizacijos techninėje specifikacijoje keliamų reikalavimų pateikti vienai pacientei infuzijos rinkinių kiekį pagal gamintojo rekomendacijas (2007 m. birželio 22 d. byla Nr. 3K-3-295/2007).

Nagrinėdami pasiūlymo atmetimo pagrįstumo klausimą teismai įvertina tiekėjo veiksmus teikiant pasiūlymą. Tam tikrais atvejais tiekėjai tyčia nesilaiko pirkimo sąlygų reikalavimų, siekdami kuo labiau sumažinti pasiūlymo kainą ir tokiu būdu laimėti konkursą. Lietuvos apeliacinis teismas pažymėjo, kad VPĮ reikalavimai nustato visų viešojo pirkimo dalyvių lygias teises, sąžiningą naudojimąsi savo teisėmis. Todėl tiekėjas, teikdamas pasiūlymą, privalėjo pateikti perkančiajai organizacijai visus pirkimo dokumentuose nurodytus duomenis, būtinus pasiūlymo atitikimui keliamiems reikalavimams įvertinti. Nesilaikydamas pirkimo dokumentuose nustatytų reikalavimų, tiekėjas pats pažeidė VPĮ reikalavimus, kurių privalo laikytis ne tik perkančioji organizacija, bet ir pirkime dalyvaujantys tiekėjai. Teismas konstatavo, jog tiekėjas neįrodė, kad be šildymo sistemos kolektorinės renovacijos darbų įmanomas šildymo punkto tinkamas bei atitinkantis nustatytus reikalavimus darbas. Į bylą pateikti kitų minėto viešojo pirkimo dalyvių pasiūlymai dėl viešojo pirkimo patvirtina, kad daugiau nebuvo nei vieno dalyvio, išskyrus patį tiekėją, kuris nebūtų pastebėjęs ir neįtraukęs šildymo sistemos kolektorinės įrengimo darbų į savo pasiūlymą. Todėl pateikti į bylą įrodymai patvirtina, kad tiekėjas netinkamai parengė pasiūlymą dėl savo veiksmų bei kaltės (2009 m. balandžio 1 d. byla Nr. 2A-356/2009). Lietuvos apeliacinio teismo 2007 m. rugpjūčio 21 d. byloje Nr. 2A-365/2007 konkurso sąlygose dalyviams buvo detalai išdėstyti visi privalomi darbai bei būtinos medžiagos darbų atlikimui. Iš bylos medžiagos teismas nustatė, kad tiekėjo pateiktas pasiūlymas neatitiko konkurso sąlygų: 1) iš tiekėjo pateiktos lokalinės sąmatos stogo darbų atlikimui matyti, jog tiekėjas nurodė naudosis kitokias medžiagas, nei reikalaujama konkurso sąlygose; 2) tiekėjas į pareikalautą išplėstinę lokalinę sąmatą neįtraukė darbų ir medžiagų už 35 221 Lt. Teismas konstatavo, kad tokiais veiksmais tiekėjas nesąžiningai sumažino savo pasiūlymo kainą.

Tiekėjo nesąžiningas elgesys taip pat buvo konstatuotas Lietuvos apeliacinio teismo nagrinėtoje 2008 m. gegužės 6 d. byloje Nr. 2A-285/2008. Perkančioji organizacija konkurso sąlygose numatė reikalavimus bilietų išpirkimui ir tiekėjų pareikalavo, kad būtų pateiktos dviejų bilietų išpirkimo variantų (kai išpirkimo po rezervavimo terminui galimi apribojimai ir kai tokių apribojimų nėra) kainos. Konkurso sąlygų priede esančioje pasiūlymo formos kainų lentelėje perkančioji organizacija nenurodė grafos bilietų kainoms su rezervavimo apribojimais. Tiekėjas šioje kainų lentelėje didžiąją dalį skrydžių nurodė taip kaip reikalavo konkurso sąlygos, o dviejų skrydžių – vietoje bilietų kainų, kai išpirkimo po rezervavimo terminui galimi apribojimai, nurodė bilietų kainas su rezervavimo apribojimais, kurios dėl rezervavimo apribojimų yra mažesnės ir žymiai mažina galutinę viso pasiūlymo kainą. Dėl to, teismo nuomone, tiekėjas, ne pagal nurodytus reikalavimus užpildydamas kainų lentelę, elgėsi nesąžiningai ir klaidino perkančiąją organizaciją, todėl ši, nustačiusi aptartus pažeidimus, pagrįstai tiekėjo pasiūlymą atmetė.

Atkreiptinas dėmesys, kad perkančioji organizacija taip pat negali nukrypti nuo savo pačios nustatytų pirkimų sąlygų ir tiekėjo pasiūlymas neatitinkantis nurodytų reikalavimų, nors ir pasirodytų palankesnis, negali būti pripažintas laimėjusiu. Tokia situacija buvo išnagrinėta Lietuvos apeliacinio teismo 2008 m. rugpjūčio 19 d. byloje Nr. 2A-444/2008. Perkančioji organizacija pirko judriojo ryšio paslaugas už mažiausią pokalbio minutės kainą į visus tinklus, įvertinus visus mokesčius. Tiekėjai turėjo nurodyti siūlomų paslaugų pavadinimus ir paslaugų kiekius, paslaugų techninius rodiklius. Tiekėjas UAB „TELE2“ pasiūlė pirkti visas perkančiosios organizacijos pageidaujamas įsigyti judriojo ryšio paslaugas, neribojant kiekio. Laimėjęs pirkimą tiekėjas UAB „Omnitel“ taip pat pasiūlė pirkti visas perkančiosios organizacijos norimas įsigyti judriojo ryšio paslaugas, tačiau vietoje pirkimo dokumentuose nurodyto reikalavimo nurodyti siūlomų įsigyti paslaugų kiekį, nurodė ne paslaugų kiekį, o jų kainą. Be to, UAB „Omnitel“ suteikė galimybę perkančiajai organizacijai sutarties laikotarpiu įsigyti 64 vnt. (26 vnt. turimų ir 38 vnt. naujai perkamų) telefonų aparatų su 400 Lt nuolaida nuo įprastos telefonų aparatų kainos.

Pirkimo komisija nutarė prašyti UAB „TELE2“ paaiškinti, ar į pasiūlytą 0,13 Lt kainą už pokalbio minutę į visus tinklus yra įskaičiuoti ir telefonų aparatai ir kokia būtų pokalbio minutės kaina, jeigu būtų norima įsigyti telefonų aparatus lengvatinėmis kainomis. Apeliacinės instancijos teismas, pažymėjo, kad šį prašymą vertina kaip pirkimo objekto, apibūdinto pirkimo dokumentuose, pakeitimą, nes pirkimo dokumentuose buvo išvardinta, kokias judriojo ryšio paslaugas norima pirkti. Telefonų aparatų pirkimas lengvatinėmis sąlygomis, susiejant tai su pokalbio minutės kaina, pirkimo dokumentų sąlygose nebuvo

numatytas. Pagal pirkimo dokumentuose numatytas sąlygas dalyviai turėjo pasiūlyti vienodą kainą į visus tinklus. Perkančiajai organizacijai paprašius pateikti informaciją, kiek kainuotų vienos minutės pokalbis, jeigu būtų norima įsigyti telefonų aparatus lengvatinėmis sąlygomis, UAB „TELE2“ nurodė, kad tokiu atveju paslaugų kaina būtų 0,18 Lt. Tuo tarpu UAB „Omnitel“ pateikė tris kainas: vienos minutės kainą į visus tinklus – 0,22 Lt, vienos minutės kainą tarp perkančiosios organizacijos pasirinktų UAB „Omnitel“ tinkle esančių 9 įstaigų – 0,09 Lt, ir vienos minutės kainą tarp perkančiosios organizacijos abonentų – nemokamai bei galimybę mažesnėmis kainomis įsigyti telefonų aparatus. Toks UAB „Omnitel“ pasiūlymas neatitinka pirkimo dokumentuose nustatytų reikalavimų, todėl turėjo būti atmestas, nes pirkimo dokumentuose buvo nustatyta pateikti vienodą kainą į visus tinklus.

VPĮ reikalauja, kad pirkimo dokumentuose būtų nustatyti pasiūlymų vertinimo kriterijai ir sąlygos ir, kad pasiūlymai būtų vertinami pagal nustatytus kriterijus. Perkančioji organizacija, vertinadama dalyvių UAB „Omnitel“ ir UAB „TELE2“ pasiūlymus, atsižvelgė į tą aplinkybę, kad perkančioji organizacija UAB „Omnitel“ tinkle jau turėjo 26 abonentus, ir šiems turimiems abonentams UAB „Omnitel“ kainą sumažina nuo 0,29 Lt iki 0,22 Lt. Taip pat buvo atsižvelgta į tai, kad tarp naujai įsigyjamų 38 abonentų pokalbiai dažniausiai gali būti tarpusavyje nemokami, o tarp devynių įstaigų tik už 0,09 Lt. Teismai pažymėjo, kad perkančioji organizacija vykdydama pirkimus, privalėjo pirkimo dalyviams sudaryti lygiateises sąlygas dalyvauti pirkime, užtikrinti skaidrumą, sąžiningą konkurenciją. Tačiau perkančioji organizacija priėmė UAB „Omnitel“ pasiūlymą ir jį įvertino pagal sąlygas ir kriterijus, kurie nebuvo nustatyti pirkimo dokumentuose. Perkančioji organizacija iki šio pirkimo jau turėjo 26 UAB „Omnitel“ abonentus ir UAB „Omnitel“ pasiūlė mažesnę kainą ne tik naujiems, bet ir esamiems 26-iesiems abonentams. Tokiu būdu nebuvo užtikrinti ne tik VPĮ nustatyti lygiateisiškumo ir skaidrumo principai, bet buvo pažeistos ir sąžiningos konkurencijos sąlygos. UAB „Omnitel“, galėdama suteikti mažesnę kainą abonentams, kurie nebuvo pirkimo objektu, įgijo pranašumą prieš kitus dalyvius. Pirkimų komisijos sprendimas buvo panaikintas dėl esminių VPĮ nuostatų pažeidimų (2008 m. rugpjūčio 19 d. byla Nr. 2A-444/2008).

Griežtas pirkimo dokumentuose nustatytų reikalavimų vertinimas įgalina užtikrinti VPĮ įtvirtintų viešųjų pirkimų principų laikymąsi. Šių principų įgyvendinimui yra svarbu, kad viešasis pirkimas vyktų tiksliai laikantis įstatyme bei viešojo pirkimo sąlygose numatytų viešojo pirkimo vykdymo taisyklių ir kad šios taisyklės būtų vienodai taikomos visiems pirkimo dalyviams, jų neišskiriant (2009 m. balandžio 1 d. byla Nr. 2A-356/2009).

Praktikoje pasitaiko atvejų, kai perkančioji organizacija atmeta tiekėjų pasiūlymus dėl to, kad šie neatitinka piekimo dokumentuose nenurodytų reikalavimų. Kaip pažymėjo Lietuvos apeliacinis teismas 2006 m. gruodžio 12 d. byloje Nr. 2A-449/2006 toks atmetimo pagrindas yra neteisėtas. Šioje byloje perkančioji organizacija vykdė supaprastintą atvirąjį konkursą dėl biopsinių adatų pirkimo. Tiekėjas pateikė pasiūlymą, kurį perkančioji organizacija atmetė, motyvuodama tuo, kad pasiūlytos šaudyklės, neturinčios saugiklio ir reguliuojamo šūvio ilgio, negarantuoja paciento saugumo ir biopsinės medžiagos paėmimo tikslumo. Lietuvos apeliacinis teismas konstatavo, jog viešojo pirkimo komisija, atmesdama pasiūlymą, nurodė kitas tiekėjo pasiūlymo atmetimo priežastis (šaudyklių neatitikimą techniniams reikalavimams dėl šūvio ilgio, saugiklio nebuvimo, negarantuoto biopsinės medžiagos paėmimo tikslumo, saugumo), nei buvo numatyta konkurso sąlygose. Perkančioji organizacija neturėjo pagrindo atmesti tiekėjo pasiūlymo pirkti biopsines adatas dėl to, jog tiekėjo pateiktos šaudyklės neatitinka reikalavimų, kurių ir nebuvo nurodyta konkurso sąlygose, perkamų prekių techninėje specifikacijoje. Pažymėtina, kad šaudyklėms buvo nustatytas tik vienas techninis reikalavimas – būti techniškai suderinamomis su biopsinėmis adatomis. Tai, jog šį reikalavimą tiekėjas įvykdė, patvirtina byloje esantys jo pateikti kokybės sertifikatai, pažymėjimai, kitų gydymo įstaigų patvirtinimai apie tiekėjo šaudyklių kokybę. Teismas pažymėjo, kad VPĮ 25 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad perkančiosios organizacijos techninė specifikacija turi užtikrinti konkurenciją ir nediskriminuoti tiekėjų, todėl perkančiosios organizacijos sprendimas atmesti tiekėjo pasiūlymą konkurso sąlygose nenurodytais pagrindais, neatitinka viešųjų pirkimų konkurencijos bei nediskriminavimo ir skaidrumo principų (VPĮ 3 str., 103 str. 1 d.).

APIBENDRINTA IR LEIDINYJE NAUDOTA TEISMŲ PRAKTIKA:

I. Europos Teisingumo Teismo bylos:

- 1) Europos Bendrijų Teisingumo Teismo 1988 m. rugsėjo 22 d. sprendimas Komisija v. Airiją, 45/87;
- 2) Europos Bendrijų Teisingumo Teismo 1995 m. sausio 24 d. sprendimas Komisija v. Nyderlandus, C-359/93;
- 3) Europos Bendrijų Teisingumo Teismo 2001 m. gruodžio 3 d. prejudicinis sprendimas Bent Moustén Vestergaard v. Spøttrup Boligselskab, C-59/00.
- 4) Europos Bendrijų Teisingumo Teismo 2002 m. rugsėjo 17 d. sprendimas Concordia Bus Finland Oy Ab (buvęs Stagecoach Finland Oy Ab) v. Helsingin Kaupunki, HKL-Bussiliikenne, C-513/99;
- 5) Europos Bendrijų Teisingumo Teismo 2003 m. gruodžio 3 d. sprendimas EVN AG, Wienstrom GMBH v. Austrijos Respubliką, C-448/01;

II. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo bylos:

- 1) Lietuvos tekstilės institutas v. AB „Skalmantas“ 2003 m. gruodžio 10 d. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis Nr. 3K-3-1117/2003;
- 2) UAB „MAP Lietuva“ v. Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija 2004 m. rugsėjo 27 d. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis Nr. 3K-3-491/2004;
- 3) UAB „Vitrolabo servisas“ v. Valstybinė ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos 2004 m. lapkričio 3 d. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis Nr. 3K-3-597/2004;
- 4) Valstybės įmonės „Infostuktūra“ v. Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2005 m. liepos 5 d. byla Nr. 3K-3-5/2005;
- 5) UAB „Lietuva Statoi“ v. UAB „Vilniaus autobusai“ 2005 m. gruodžio 13 d. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis Nr. 3K-3-580/2005;
- 6) Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos v. UAB „Abovita“ 2007 m. birželio 22 d. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis Nr. 3K-3-295/2007;
- 7) UAB „Bijusta“ v. Vilniaus miesto Vyriausiasis policijos komisariatas, 2007 m. lapkričio 16 d. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis Nr. 3K-3-502/2007.
- 8) UAB „Technologinių paslaugų sprendimai“ v. Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos 2009 m. liepos 31 d. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis Nr. 3K-3-323/2009;

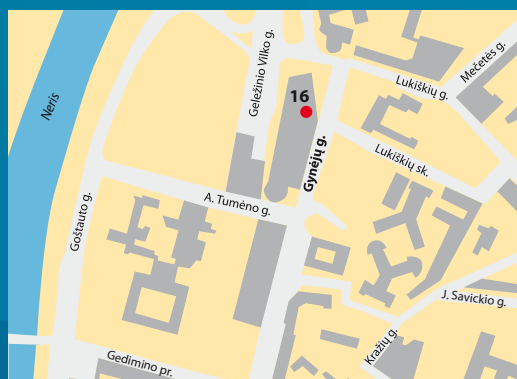
III Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senato 2009 m. rugsėjo mėn. 3 d. Viešųjų pirkimų reglamentavimo ir teismų praktikos apžvalga Nr. 31.

III. Lietuvos apeliacinio teismo bylos:

- 1) UAB „Technolitas v. Šiaulių rajono savivaldybės administracija 2006 m. balandžio 24 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartis Nr. 2A-196/2006;
- 2) UAB „Baltic auto“ v. Klaipėdos m. savivaldybės administracija 2006 m. spalio 3 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartis Nr. 2A-338/2006;
- 3) UAB „Vilniaus Vista“ v. Lietuvos kariuomenė 2006 m. lapkričio 7 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartis Nr. 2A-383/2006;
- 4) UAB „Jukom“ v. VšĮ Panevėžio ligoninė 2006 m. gruodžio 12 d. Nr. 2A-449/2006 UAB;
- 5) SIA „BMS Technologija v. UAB „Automobilių stovėjimo aikštelės“ 2007 m. liepos 13 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartis Nr. 2A-319/2007;
- 6) UAB „Stiklo briauna“ v. Mažeikių rajono savivaldybė 2007 m. rugpjūčio 21 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartis Nr. 2A-365/2007;
- 7) UAB „Ramunėlės vaistinė“ v. VšĮ „Nacionalinis kraujo centras“ 2007 m. rugsėjo 24 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartis Nr. 2A-290/2007;
- 8) UAB „Vitrolabo servisas“ v. VšĮ „Nacionalinis kraujo centras“ 2007 m. lapkričio 19 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartis Nr. 2A-546/2007;
- 9) UAB „Sostinės auditoriai“ v. VšĮ Vilniaus Žirmūnų darbo rinkos mokymo centras 2007 m. gruodžio 3 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartis Nr. 2A-549/2007.
- 10) UAB „TELE 2“ v. AB „Lietuvos dujos“ 2008 m. sausio 18 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartis Nr. 2A-34/2008;
- 11) UAB „Sostinės auditoriai“ v. Vilniaus universitetas 2008 m. vasario 19 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartis Nr. 2A-163/2008;
- 12) UAB „Labostera“ v. VšĮ Kauno Raudonojo Kryžiaus klinikinė ligoninė 2008 m. kovo 12 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartis Nr. 2A-200/2008;
- 13) UAB „Capsa“ v. AB „Rytų skirstomieji tinklai“ 2008 m. gegužės 6 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartis Nr. 2A-304/2008;
- 14) UAB „Baltic Clipper“ v. Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija 2008 m. gegužės 6 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartis Nr. 2A-285/2008;
- 15) UAB „Aktyvusis pasaulis“ v. VšĮ Lietuvos žiemos sporto centras, Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. rugpjūčio 7 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartis Nr. 2A-430/2008;
- 16) UAB „TELE 2“ v. Panevėžio miesto vyriausiasis policijos komisariatas 2008 m. rugpjūčio 19 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartis Nr. 2A-444/2008;
- 17) UAB „Airimedus“ v. Valstybinė ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos 2008 m. rugpjūčio 26 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartis Nr. 2A-432/2008;
- 18) UAB „Saugus namas“ v. Šiaulių miesto savivaldybės administracija 2008 m. spalio 27 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartis Nr. 2A-172/2008;
- 19) V. I. prekybos komercinė įmonė v. Linkuvos pensionatas 2008 m. gruodžio 29 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartis Nr. 2A-707/2008;
- 20) UAB „Stogusta“ v. Plungės žemės ūkio ir verslo mokykla 2009 m. balandžio 1 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartis Nr. 2A-356/2009;
- 21) AB „Panevėžio statybos trestas“ ir UAB „Pasvalio melioracija“ v. Pasvalio rajono savivaldybės administracija 2010 m. vasario 2 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartis Nr. 2A-207/2010;
- 22) Vilniaus apygardos vyriausiasis prokuroras v. Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, UAB „KIA AUTO“ 2010 m. vasario 8 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartis Nr. 2A-57/2010;

EUROPOS SOCIALINIO
FONDO AGENTŪRA

Tel. + 370 5 264 93 40
El. paštas info@esf.lt
Gynėjų g. 16
LT - 01109 Vilnius
Lietuva
www.esf.lt